

KARL GUSTAV YUNGNING ANALITIK PSIXOLOGIYASIDA KOLLEKTIV ONGSIZLIK TUSHUNCHASI

Shovxiyev Luqmoniddin Boynazar o'g'li

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy Universitetining

Jizzax filiali Oila psixologiyasi kafedrasida o'qituvchisi

Muhammadiyev Abdumo'min Abduxoliq o'g'li

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy Universitetining

Jizzax filiali, Psixologiya fakulteti 2 kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Karl Gustav Yung nazariyasining asosiy mazmuni kollektiv ongsizlik tushunchasi hamda undagi atrofni qo'llab-quvvatlash va uni o'rab olish insonlarning bir biriga munosabatida kollektiv ongsizlik tushunchasining o'rni yoritib berilgan.

Tayanch so'zlar: Kollektiv ongsiz, analitik terapiya, arxetiplar, shaxs, anima, animus, komplekslar, ekstraversiya, introversiya, tushlar.

Karl Gustav Yung (1875 yil 26 iyul - 1961 yil 6 iyun) analitik psixologiya sohasini yaratgan nufuzli psixolog edi. Yung odamlarning ongsizligi haqidagi nazariyalari bilan tanilgan, shu jumladan, barcha odamlar birgalikda jamoaviy ongsiz hayot kechiradi. Shuningdek, u psixoterapiya deb ataladigan turni ishlab chiqdi *analitik terapiya* - bu odamlarga ongsiz ongilarini yaxshiroq tushunishga yordam berdi. Bunga qo'shimcha ravishda, Yung introversiya va ekstrroversiya kabi shaxsiyat turlari bizning xatti-harakatlarimizni qanday shakllantirishi haqida fikr yuritgani bilan mashhur.

Yung okkultiv hodisalar haqida doktorlik dissertatsiyasini yozgan, u o'zini o'rta ma'lumotli deb da'vo qilgan kishiga e'tibor qaratgan. U dissertatsiya tadqiqotlari doirasida o'tkazgan seanslarga qatnashdi. Analitik psixologiyaga xos bo'lgan keng qo'llaniladigan tushunchalar qatoriga anima va animus, arxetiplar, jamoaviy ongsizlik, komplekslar, ekstraversiya va introversiya, individualizm, O'zlik, soya va sinxronlik kiradi. (MBTI) psixologik tiplar bo'yicha Yungning boshqa bir nazariyasiga asoslanadi.

Kamroq ma'lum bo'lgan g'oya Yungning ongdan tashqari, kollektiv ongsizlikdan ajralib turadigan faraz qilingan immanent tekislikni va potentsial sinxronlik o'chog'ini bildirish uchun Psixoid haqidagi tushunchasi edi. Yungdan keyingi analitik psixologiyaning taxminan "uchta maktabi" hozirgi, "klassik", "arxetipik" va "rivojlanish" ni Yungning umrbod izlanishlarining rivojlanayotgan, ammo bir-biriga o'xshash jihatlariga mos keladi, deyish mumkin.

Yung tahlili natijalari va ijtimoiy va oilaviy munosabatlarning analitik psixologiyasi, tushlar va daxshatli tushlar, ish-hayot muvozanati, arxitektura va shaharsozlik, siyosat va iqtisod, mojaro va urush, iqlim o'zgarishi, soni ko'payib

borayotgan nashrlar va filmlarda tasvirlangan. Yungning analitik psixologiyasi sohadagi tushuncha va kashfiyotlarga asoslangan chuqur psixologiya maktablaridan biri hisoblanib, u shaxsni kelajakka intilish va tug'ma moyillikning o'zaro ta'siri natijasi sifatida tavsiflaydi, shuningdek, katta ahamiyatga ega qarama-qarshilikni birlashtirish ruhiy kuchlar ruhiy salomatlikni saqlash uchun ham qo'llaniladi.

Yungning inson shaxsiyati haqidagi qarashlari, ehtimol, psixologiya, psixoterapiya va psixoanalizda eng murakkab, g'ayrioddiy va eng polemikdir. U shaxsiyatni o'rganishning boshqa barcha yondashuvlaridan sezilarli darajada farq qiladigan, katta ilmiy qiziqish uyg'otadigan noyob nazariyani yaratdi.

Yung psixoterapiyasining asosiy maqsadi odamga ongsiz bilan sog'lom munosabatlarni o'rnatishga yordam berishdir, shunda u unga nisbatan haddan tashqari muvozanatni buzmaydi, nevrozda, bu holat katta oqibatlariga olib kelishi mumkin.

"Kollektiv ongsiz" atamasi birinchi marta Yungning 1916 yil "Ongsizlikning tuzilishi" inshoida paydo bo'lgan. Ushbu insho jinsiy xayollar va repressiyalarga uchragan obrazlar bilan to'ldirilgan "shaxsiy", Freydning ongsizligi va umuman insoniyat ruhini qamrab olgan "jamoaviy" ni ajratib turadi.

Yungning kollektiv ongsizlik kontsepsiyasi vaqt o'tishi bilan qayta talqin qilingan. "Kollektiv ongsizlik" atamasi birinchi marta Yungning 1916-yildagi "Behushning tuzilishi" inshosida paydo bo'lgan. Ushbu insho fantaziyalar (masalan, jinsiy) bilan to'ldirilgan "shaxsiy", Freydning ongsizligi va insoniyat ruhini qamrab oluvchi "jamoaviy" ongsizlikni ajratib turadi.

Kollektiv ongsizlik turli tuzilmalariga ishora qilib ongsiz ong ular bir xil turdagi mavjudotlar orasida taqsimlanadi. Bu atama Karl Yung tomonidan kiritilgan bo'lib, uning so'zlariga ko'ra, odamlarning ongsiz ravishda yashaydigan qatlamlari instinktlar, shuningdek arxetiplardan Buyuk ona, Dono qariya, Soya, minora, suv va hayot kabi ko'rinishlari mavjud. Yung atrofni qo'llab-quvvatlash va uni o'rab olish kollektiv ongsiz deb hisobladi. U kollektiv ongsizlik shaxslar hayotiga katta ta'sir ko'rsatdi deb hisoblaydi. Uning psixoterapevtik amaliyoti analitik psixologiya bemorning jamoaviy ongsiz munosabatini tekshirish atrofida aylanadi.

Psixiatr tahlilchi Lionel Korbettning ta'kidlashicha, zamonaviy "avtonom psixika" yoki "ob'yektiv psixika" atamaları bugungi kunda "kollektiv ongsiz" ning an'anaviy atamasi emas, balki chuqur psixologiya amaliyotida ko'proq qo'llaniladi. Kollektiv ongsiz kontsepsiyani tanqid qiluvchilar buni ilmiy bo'lmagan va fatalistik deb atashgan, yoki ilmiy jihatdan sinovdan o'tkazish juda qiyin deb hisoblashgan.

Yung kollektiv ongsizlikni "Freyd" arxaik qoldiqlar "deb atagan - uning mavjudligini shaxsning o'z hayotida hech narsa bilan izohlab bo'lmaydigan va inson ongining tubdan, tug'ma va meros bo'lib qolgan aqliy shakllari" bilan bog'laydi. Har bir inson, "uning ongli rivojlanishi qanchalik baland bo'lsa ham, u hali ham ruhiyatining chuqur darajalarida "arxaik odam" deb yozgan.

Foydaalanilgan adabiyotlar:

1. G'oziev E.G. Umumiy psixologiya. Toshkent. 2002.1-2 kitob.
2. Югай А.Х., Мираширова Н.А. “Общая психология” – Ташкент 2014.
3. Дружинина В.. “Психология “. Учебник. “Питер”, 2003.
4. Болотова А.К., Макарова И.В. Прикладная психология: учебник для вузов. –М., Аспект Пресс, 2002. – 383с.
5. Shovxiyev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Murotmusaev Komiljon Buriboyevich, Yuldashev Sheryigit Ergashovich. “PSCHOLOGY OF MODERN LEADERSHIP AS AN IMPORTANT PHENOMENON OF EFFECTIVE MANAGEMENT” **Intenational Journal of Early Childhood Special Education ISSN:1308-5581** 2022 yil
6. Shovxiyev L.(2021). Ursachen der Entstehung von psychischen Krisen. "**International Simposium of Young Scholars**" Xalqaro Amerika konferensiyasi. (514-516 betlar)
7. Shovxiyev, L., & Sharafitdinov, A. (2022). Psixologiyada tush korish tilsimlari. Zamonaviy Innovatsion Tadqiqotlarning Dolzarb Muammolari Va Rivojlanish Tendensiyalari: Yechimlar Va Istiqbollar, 1(1), 485–488. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5204>
8. Shovxiyev, L & Balibekova, G., (2022). Muloqot insonlarga ta'sir otkazish vositasi sifatida. Zamonaviy Innovatsion Tadqiqotlarning Dolzarb Muammolari Va Rivojlanish Tendensiyalari: Yechimlar Va Istiqbollar, 1(1), 518–520. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5229>
9. Shovxiyev L. & Sharafitdinov, A.,(2022). Hissiy intellekt va uning shakllanishi. Zamonaviy Innovatsion Tadqiqotlarning Dolzarb Muammolari Va Rivojlanish Tendensiyalari: Yechimlar Va Istiqbollar, 1(1), 437–440. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5161>
10. Shovxiyev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, B, Usmonqulova.P.Sh Jamiyatda shaxslararo munosabatlar va muloqot psixologiyasi (Ноучный Фокус журнаli. Rossiya hamda O'zbekiston hamkorligidagi ilmiy jurnal) 159-bet.
11. Shovxiyev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Balibekova Gulshoda Saydulla qizi “Idrok shakllanishining yoshga doir xususiyatlari” WORLD OF SCIENCE jurnal. 380-bet.